

Kirjoittajan mielestä suurin anti pikkuperhosharrastuksessa on ns. "biotooppisilmän" kehittyminen, eikä harrastus ole pelkästään 'professionaaleille' tarkoitettua salatiedettä esimerkiksi genitaalien parissa. Kuvassa pussikoiperhosten naarasgenitaaleja runsaasti suurennettuina.
(kuvat REIJO SILOAHO)

Minä ja mikrot

Muistan elävästi 1990-luvun lopun perhosharrastukseen liittyneen piirteen, tai pikemminkin asenteen: ei koskaan pikkuperhosia. Jälkeenpäin asenteen näennäinen jyrkkyys on lähinnä naurattanut. Lähinnä kyse oli siitä, että ensinnäkin suurperhosissa oli vielä riittävästi puuhaa ja toisekseen koko pikkuperhosharrastus tuntui lähinnä jonkinlaiselta salatieteeltä. Toki tilanne oli jo tuolloin olennaisesti parempi kuin vaikkapa 10–20 vuotta aiemmin, mutta vedenvaraan joutuneelle on edelleen lähinnä akateeminen kysymys, onko syvyttä kilometri vai kolme. En tiedä onko kyse luonteeni heikkoudesta vai agitaattorien taitavuudesta, mutta yhden Oulun ja Kilpisjärven välisen automatkan aikana minut käytännössä saatiin kiinnostumaan pikkuperhosista. Mikä oli sitten ratkaisevaa? Lähinnä kai meitä kaikkia perhostutkijoita ajava kiinnostus ja tiedon jano. Miten ihmeessä lajien elintavat voivatkin olla niin erikoistuneet?

Pelkkä innostus ei riittänyt, vaan suurin ongelma oli vielä edessä. Miten ihmeessä niitä voi määrittää? Kolmen viikon kenttäleiri agitaattoreiden parissa antoi 'mikrot-for-dummies'-koulutuksen. Kun alkoi saada yksilöitä ensin heimoihin, sitten sukuihin, ei määrittäminen ollutkaan enää niin ylivoimaista. Jo tuolloin netistä oli iso apu. Totta kai myös vanhat kunnon "pyraliderit & prydvingerit" auttoivat määrittämisessä. Iso apu oli myös kokeneiden mikromiesten avusta. Joitain yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta ystävällistä apua ja neuvoja on aina saanut pyytäessä. Riittävästi en voi kiittää malliylkilöiden luovuttajia ja määritysteni varmistajia. Viimeinen ja luulenpa, että vieläkin aloittelijaa askartuttava askel ovat sinänsä välttämättömät genitaalipreparaatit. Vanhassa kunnon Perhostenkeräilijän oppaassa on tästä selostus. En tiedä onko jollain muulla ollut sama

tunne, mutta minulle asia ei avautunut erityisen helppona prosessina. Taas kerran tässäkin oli käytännön opastus paikallaan. Liki kädestä pitäen opetettuna homma ei ollut ollenkaan niin vaikea kuin ennakolta odotin.

Entä tänä päivänä, onko mikään muuttunut aloittelijan kannalta? Minun väitteeni on: kyllä. Netin merkitys on kasvanut. Hyönteisfoorumilla moni mikro on saanut määrityksen. Eri sivustojen kuvakokoelmat ovat merkittävä apu tunnistamisessa. Seura on järjestänyt opetustilaisuuksia preparaattien tekoon. Ei myöskään sovi unohtaa lisääntyntä kirjallisuutta. Uusia ulkomaisia sarjoja on ilmestynyt, erityisesti mainittakoon ruotsalaisten mainio Nationalnyckeln, jonka ensimmäinen pikkuperhosia käsittelevä osa ilmestyi 2008. Pitkään odotettu kotimainen pussikoilajeja käsittelevä teos ilmestyy lähiaikoina. Ei kuitenkaan niin, että kattavan kirjaston hankkiminen olisi mikään edellytys, sillä kirjoja saa lainaksi vaikka SPS:n kirjastosta.

Pikkuperhosharrastuksen suurin anti on mielestäni ns. "biotooppisilmän" kehittyminen. Hyviltä mikropaikoilta löytyy — yllätys yllätys — myös monasti varsin mielenkiintoisia makroja. Toinen miellyttävä puoli etenkin elämänsä ruuhkavuosia elävälle on se, että harpilla kotipaikan ympärille piirretty 5 km:n säteisen ympyrän alue antaa puuhasteltavaa ja selvittävää moneksi vuodeksi. Enää ei oikeasti tarvitse ajaa 100 kilometriä suuntaansa, jotta pääsee tekemään jotain mielenkiintoista perhosten kanssa. Oman kotipaikan ympäristön pikkuperhoslajiston selvitys on muutenkin erittäin hyvä tapa aloittaa harrastus, sillä tässäkin suoritusvarmuus syntyy vain lukemattomien toistojen kautta.

Petri Hirvonen